

UNIVERSITY OF AMSTERDAM

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Bubbelscholen

Elffers, L.

Publication date

2020

Document Version

Final published version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Elffers, L. (null). (2020). Bubbelscholen., Didactief. <https://didactiefonline.nl/blog/louise-elffers/bubbelscholen>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Bubbelscholen

TEKST **LOUISE ELFFERS** GEPUBLICEERD OP **09-12-2020**

Onderwijssegregatie is een klassiek voorbeeld van een collectief actieprobleem. Het maatschappelijke ideaal overstijgt individuele belangen van leerlingen, ouders en schoolorganisaties.

Het is na het nijpende lerarentekort misschien wel de grootste uitdaging voor het grootstedelijke onderwijs: de toenemende onderwijssegregatie. De gemeente Amsterdam publiceerde eind november *De eerste Staat van het Amsterdamse Primair Onderwijs*, een rapport dat toont dat de – groeiende – groep leerlingen met hogeropgeleide ouders zich in het basisonderwijs steeds meer concentreert. Het aantal scholen waar meer dan 80% van de leerlingen hogeropgeleide ouders heeft, nam de afgelopen jaren aanzienlijk toe. En een steeds groter deel van de Amsterdamse leerlingen bezoekt zo'n school.

Vaak wordt gedacht dat onderwijssegregatie rechtstreeks voortvloeit uit woonsegregatie: wanneer wijken niet gemengd zijn, zijn de scholen in die wijken ook niet gemengd. Maar zo eenvoudig ligt het niet. Als alle leerlingen in Amsterdam naar hun dichtstbijzijnde school zouden gaan, zou de onderwijssegregatie aanzienlijk lager zijn. De segregatie komt voor een belangrijk deel voort uit een verschil in schoolkeuze. Hogeropgeleide ouders zonder migratieachtergrond kiezen vaker voor een zogeheten conceptschool.

Interessant is de vraag in hoeverre die keuze wordt ingegeven door het onderwijsconcept of door de leerlingpopulatie van zo'n school. Een *rapport van de voormalige Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling uit 2010* licht een tipje van de sluier. In een gemengde wijk in Amsterdam motiveerden ouders hun keuze voor een school door te verwijzen naar de schoolpopulatie. Het profiel van de school bleek van ondergeschikt belang. Zo zegt een geïnterviewde ouder: 'Het is zeker niet zo dat we allemaal blij zijn met Jenaplan (...). [Deze school] is gewoon de enige fatsoenlijke school in de buurt, waar je jezelf en je kinderen tenminste contact ziet maken met de andere mensen in de school.' Juist in een gemengde wijk vormt de schoolkeuze een doelbewuste strategie van ouders om een groep te vormen met mensen met wie ze veel gemeen hebben, en om zichzelf en hun kinderen af te schermen van andere groepen. Een geïnterviewde ouder windt er geen doekjes om: 'Er wonen hier veel mensen die toch een beetje zielig zijn. Dus wat je doet is dat je gewoon samen een groep probeert te vormen met wat leuke mensen uit de buurt.'

De hogeropgeleide ouders in het onderzoek uit 2010 noemen de segregatie maatschappelijk gezien onwenselijk. Maar ze ervaren ook dat die voor hen persoonlijk gunstig uitpakt. Ze zijn bang dat als ze zelf bijdragen aan een betere sociale mix, door te kiezen voor een school met een meer gemengde populatie, dit ongunstig zal uitpakken voor het eigen kind.

Het zojuist verschenen rapport van de gemeente Amsterdam laat zien dat ook scholen weinig ruimte zien om het tij te keren. De meeste bevroegde scholen blijken geen enkel beleid te voeren om ook andere leerlingen aan te trekken dan hun huidige populatie. Scholen met veel hogeropgeleide ouders vinden het belangrijker dat hun onderwijs aansluit bij hun huidige populatie, dan dat ze een gemengdere populatie nastreven.

Juist in gemengde wijk is schoolkeuze een doelbewuste strategie

Onderwijssegregatie is daarmee een klassiek voorbeeld van een collectief actieprobleem. Het overstijgt de individuele belangen van leerlingen, ouders en schoolorganisaties. En het vraagt van alle partijen een inzet die niet altijd direct in hun eigen belang is. Kenmerkend voor collectieve actieproblemen is dat betrokkenen geneigd zijn te denken en handelen vanuit hun individuele belang op de korte termijn. Daardoor faalt niet alleen de structurele aanpak van het probleem op de langere termijn, maar pakt het resultaat uiteindelijk negatief uit voor alle betrokkenen.

Het resultaat tekent zich af: bubbelscholen, waar leerlingen onderwijs volgen binnen de eigen sociaaleconomische bubbel. Dit staat haaks op een breed gedragen onderwijsideaal: het voorbereiden van leerlingen op het leren, leven en werken in een pluriforme samenleving. Het individuele gedrag strookt dus niet met het maatschappelijke ideaal. Alleen met collectieve actie prikken we de bubbels misschien nog lek.

Louise Elffers is lector Kansrijke schoolloopbanen in een diverse stad (HvA), onderzoeker bij Onderwijswetenschappen (UvA) en directeur van Kenniscentrum Ongelijkheid. Ook schreef ze De bijlesgeneratie. Lees hier al haar [columns](#).

Kijktip: Louise Elffers sprak in [Nablijven](#) over de documentaireserie Klassen van omroep Human.

Bronnen

- Gemeente Amsterdam (2020). *De Staat van het Amsterdamse Primair Onderwijs*. Amsterdam: OIS.
- Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (2010). *Je voelt het gewoon. Een onderzoek naar schoolkeuze en segregatie in Amsterdam-Noord*. Den Haag: RMO.

Reacties

0 reacties

Louise Elffers

Louise Elffers is lector Kansrijke schoolloopbanen in een diverse stad (HvA), onderzoeker bij Onderwijswetenschappen (UvA) en directeur van het Kenniscentrum Ongelijkheid. Ze schreef De bijlesgeneratie.

[Nieuws](#)
[Blog](#)
[Onderzoek](#)
[Dossier](#)
[Video](#)
[Interview](#)
[Edities](#)
[Recensies](#)

[Abonneeservice](#)
[Agenda](#)
[Contact redactie](#)
[Nieuwsbrief](#)
[Webshop](#)
[Winactie](#)
[Word abonnee](#)

[Over ons](#)
[Partners](#)
[Adverteren](#)
[Disclaimer](#)

